

Олий таълим муассасаларига тест синовлари орқали қабул қилиш тизими такомиллаштирилмоқда

Тараққиёт чуқур билим ва юксак салоҳиятга эга ёшларни талаб этади.

Мамлакатимизда ҳам таълим соҳаси ривожланган сари ёшларимизнинг олий маълумотли касб эгаси бўлиш истаги тобора ошиб бораётганлиги уларга янада кенг имкониятлар яратиш эҳтиёжини келтириб чиқармоқда.

Шуларни инобатга олган ҳолда ва Президентимизнинг Олий Мажлис депутатларига қилган Мурожаатномаларида қайд этилган ва “2017 – 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича ҳаракатлар стратегиясини «Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили»да амалга оширишга оид Давлат дастурида ўз аксини топган ўзгаришлар доирасида ишлаб чиқилган таклифлар киритилган қарор лойиҳаси ишлаб чиқилган эди. Қарор лойиҳаси “Олий таълим муассасаларига тест синовлари орқали қабул қилиш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” номи билан жорий йил 15 февралдан 2 марта қадар муҳокамага учун норматив-хуқуқий хужжатлар порталига қўйилган эди.

Бугунги кунда Президентимиз томонидан шу соҳага оид 2019 йил 14 май куни имзоланган “Олий таълим муассасаларига тест синовлари орқали қабул қилиш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ПҚ – 4319-сон қарори ва шу йил 13 май куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Олий таълим муассасаларига ўқишига қабул қилишда миллий ҳамда халқаро баҳолаш тизими сертификатларини татбиқ қилиш тўғрисида” 395-сон қарори эълон қилинди.

Маълумки, Давлат тест маркази ходимлари тест ўтказилаётган даврда, ҳар куни 16-18 соатгача алоҳида режимли вазиятда ишлайди. Абитуриентлар сони йилдан-йилга кескин ўсмоқда. Тест материалларини сифатли тайёрлаш ва ҳимоялаш билан боғлиқ иш ҳажми ва сарф-харажатлар ортиб бормоқда. Бугунги кунда Давлат тест маркази томонидан 20 турдан ортиқ соҳа йўналишлари бўйича тест синовлари ўтказилмоқда. Ушбу қарорлар юклатилган вазифаларни сифатли амалга ошириш, тест синовларини янада шаффоғ, адолатли ўтказишида дастур бўлиб хизмат қиласи.

ПҚ – 4319-сон қарорда қуийдагилар назарда тутилган:

2019/2020 ўқув йилида 744 000 нафардан ортиқ ўқувчи мактаб, академик лицей ва қасб-хунар коллежларини тутгатади. Агар таълим муассасаларини олдинги йилларда битирганлар билан биргаликда ҳисобласақ, жорий ўқув йили қабулида тахминан 1 300 000 нафарга яқин абитуриентлар олий таълим муассасаларининг бакалавриат таълим йўналишларига ўқишига кириш учун хужжат топшириши кутилмоқда. Бу улкан рақам.

БИРИНЧИДАН, жорий йилдан бошлиб абитуриентлар давлат олий таълим муассасаларининг бакалавриатига ўқишига кириш учун ўзлари яшайдиган худуддан рўйхатдан ўтишлари мумкин.

ИККИНЧИДАН, олий таълим муассасаларига ўқишига қабул қилиш бўйича кириш тест синовлари **июль-август ойларида ўтказиладиган бўлди – ташкилий жиҳатларнинг кўп вақт ва куч талаб қилиши, абитуриентлар сонининг кескин ортиши муносабати билан**.

УЧИНЧИДАН, жорий ўқув йилидан бошлаб абитуриент бир вақтнинг ўзида фанлар мажмуасига мувофиқ келувчи жами **учта бакалавриат таълим йўналишини танлайди ва танловда иштирок этади** – бунда **фанлар мажмуаси мослиги эътиборга олинади ва абитуриент томонидан таълим йўналишиларига устуворлик белгиланади**.

ТЎРТИНЧИДАН, олдинги ўқув йилларида таълим муассасаларини тугатган абитуриентлардан тест синовларида иштирок этиши учун энг кам иш ҳақининг ярим баробари микдорида **йигим ундирилади** (ногиронлиги бўлган ёки тўлиқ давлат таъминотидаги шахслар бундан мустасно).

БЕШИНЧИДАН, абитуриентнинг тест синовида тўплаган баллари ҳақидаги маълумот тест синови ўтказилган куннинг эртасига, унинг талабаликка тавсия этилгани ёки этилмагани бўйича белгиланган тартибда тасдиқланган танлов натижаси **тест синовларини ўтказиш жараёни тўлиқ якунлангандан кейин бир ҳафта муддат ичидан** Давлат комиссияси томонидан тасдиқлангандан сўнг Давлат тест марказининг расмий веб-сайтида эълон қилинади.

ОЛТИНЧИДАН, 2020/2021 ўқув йили қабулидан бошлаб тест фанлари мажмуаси икки бўлимга ажратилиб, 1-бўлимга барча тест топширувчи абитуриентлар учун мажбурий З та фан – она тили, математика ва Ўзбекистон тарихи, 2-бўлимга даъвогарлик қилинаётган бакалавриат таълим йўналишига мос иккита фан киритилади. Мажбурий фанлар бўлимидаги тест топшириклиари соддалаштирилган бўлиб, абитуриентларнинг умумий саводхонлиги ва таянч билимларини баҳолашга йўналтирилади.

ЕТТИНЧИДАН, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятларнинг маъмурий марказларида келгусида тест синовларини ўтказиш мақсадида катта сифимли бино ва иншоотлар қурилади.

САККИЗИНЧИДАН, жорий йилдан бошлаб тест синови ўтказиладиган барча бинолар ўтган йили фойдаланилган қурилма ва воситалар билан бирга, шахсни бармоқ изи орқали идентификация қиласидаги ва мобиль алоқа тўлқинларини тўсувчи воситалар билан жиҳозланади.

Шунингдек, абитуриентга ўзи рўйхатдан ўтадиган, аникроғи, **доимий истиқомат қиласидаги жойида ёки бошқа қулай деб билган ҳудудда тест синовида иштирок этиш имконияти** берилиши мумкин – бу ортиқча вақт, маблағ сарфланишининг, сарсонликларнинг олдини олади. Бундай ҳолат бизда олдин кузатилмаган эди.

Олий таълим олиш соҳасида бундай қарорларнинг қабул қилиниши, шубҳасиз ёшларимизнинг ёрқин келажагини таъминлага қаратилган. Зеро, давлатимизнинг буюклиги ҳам, нурли, фаровон келажагимизнинг асоси ҳам ёшларимиздир.

Олий таълим муассасаларида қабул жараёнини соддалаштириш, тест синовларининг янада очиқлиги, холислиги ва шаффофлигини таъминлаш, абитуриентларга имкониятлар ҳамда имтиёзлар яратиш тизимини тубдан яхшилашга хизмат қиласидаги ушбу қарорни умумий йўналишимиз бўйлаб ҳаракатланишга даъват сифатида қабул қилишимиз керак.

ВМнинг 395-сон қарорида қўйидагилар назарда тутилган:

Мазкур қарор ўзида чет тилини билиш даражаси бўйича тегишли сертификатга эга бўлган абитуриентларни қўллаб-қувватлаш ва 2019/2020 ўқув йилидан бошлаб

олий таълим муассасаларига ўқишига қабул қилишда миллий ҳамда халқаро баҳолаш тизимлари сертификатларини татбиқ қилиш, шунингдек кириш синовларида белгиланган имтиёзларни (миллий ёки халқаро сертификатлар асосида имтиҳонларсиз максимал балл берилишини) акс эттирган.

Биринчидан, 2019/2020 ўқув йилида чет тиллари асосий фан сифатида киритилган бакалавриат таълим йўналишлари учун миллий сертификат ёки халқаро имтиҳон тизимлари бўйича тилни билиш даражалари **B2** ва ундан юқори даражада белгиланди.

Иккинчидан, 2019/2020 ўқув йилида чет тиллари асосий фан сифатида киритилмаган бакалавриат таълим йўналишлари учун миллий сертификат ёки халқаро имтиҳон тизимлари бўйича тилни билиш даражалари **B1** ва ундан юқори даражада белгиланди.

Учинчидан, 2020/2021 ўқув йилидан бошлаб тест синовлари (касбий (ижодий) имтиҳон) мажмуасига чет тили фани киритилган барча (*асосий ёки асосий бўлмаган фан эканлигидан қатъи назар*) бакалавриат таълим йўналишлари учун миллий сертификат ёки халқаро имтиҳон тизимлари бўйича тилни билиш даражалари **B2** ва ундан юқори даражада белгиланди.

Тўртинчидан, Тошкент давлат юридик университети учун алоҳида сертификат даражаси бўйича тартиб белгиланди.

Бешинчидан, 2019 йилга қадар Давлат тест маркази томонидан берилган миллий сертификатнинг имтиёзи ушбу сертификатларнинг амал қилиш муддати даврида сақлаб қолинди.

Олтинчидан, 395-сон қарорга илова: 3-банд – **сертификат** синовлари яқунлари бўйича энг **юқори баллнинг камида 60 фоизини** тўплаган шахсларга **2 йил муддатга** берилади.

ЭСЛАТМА

Бакалавриат таълим йўналишларига мос тест синови топшириладиган фанлар мажмуаси, баҳолаш мезонлари, тест топширқлари сони, тест синовларини ўтказишнинг аниқ муддатлари Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларига ўқишига қабул қилиш бўйича Давлат комиссияси томонидан белгиланади.

ТЎЛОВ БЎЙИЧА ШАРХ

Ушбу қарорга мувофиқ олдинги ўқув йилларида таълим муассасаларини тутатган абитуриентлардан тест синовларида иштирок этиши учун энг кам иш ҳақининг **ЯРИМ баробарига** тенг миқдорида йигим ундирилади. Эслатиш жоизки, мазкур банд маблағ билан боғлиқлиги, у ахолининг кенг қатламига мансублигини инобатга олиб, кенроқ тушунча берсак.

Йиғимлар Давлат тест маркази фаолиятини ривожлантириш жамғармасига ўтказилади ва улар қарорда назарда тутилган харажатларнинг бир қисмини ташкил этади, холос.

Ҳар йили умумий ўрта мактаб, академик лицейлар ва касб-хунар коллажларини бити्रувчи ўқувчилар, шунингдек, тўлиқ давлат таъминотидаги етим болалар, ногиронлиги бўлган шахслар ҳеч қандай тўловларсиз тест синовларида иштирок этадилар. Бу прогноз қилинаётган абитуриентларнинг 57,2 фоизини ташкил этади, агар олий таълим муассасаларига киришни хоҳлаган олдинги йилларда таълим муассасаларини битирган абитуриентлар сони кутилаётган 500 000 га борса. Лекин бизнингча, уларнинг сони 250 минг нафардан ошмаслиги мумкин.

Ундирилиши кутилаётган йигимлар қўйидагиларга сарфланади:

- илмий-тадқиқот, малака ошириш;
- фуқаролик-ҳуқуқий шартномалар асосида юқори малакали мутахассисларни, шу жумладан хорижий эксперталар ва хорижда яшайдиган ватандошларни Давлат тест марказига ишга жалб этиш;
- тест синови **июль-август** ойларида ўтказилиши билан боғлиқ умумий харажатлар;
- Давлат тест маркази вакиллари, бино раҳбарлари ҳамда гурух назоратчилари учун камида З маротаба амалий семинар машғулотларини ташкил этиш ва ўтказиш, саралаш, танлаш ва уларга сертификат бериш;
- ёзги мавсумда биноларни катта қувватли кондиционерлар, заҳира қувватлари (генераторлар) билан таъминлаш;
- тест синовлари ўтказиладиган бино, иншоотлар ва ён-атрофлари хавфсизлигини таъминлаш билан боғлиқ тўловлар;
- биноларни тўлиқ жиҳозлаш учун шахсни биометрик идентификациялаш, ҳар бир гурух учун кенг имкониятли видеокузатув ва алоқа тўлқинлари (мобиль алоқалар)ни тўсувчи қурилмалар (глушителлар), мониторлар харид қилиш;
- ҳар бирabitуриентни бир ўринли стол-стул, етарли миқдорда сув ва ручка билан таъминлаш;
- бино раҳбарлари ҳамда гурух назоратчиларининг иш ҳақи, тушлик харажатларини қоплаш;
- ижарага олинган биноларни тест синови ўтгандан кейин Давлат тест марказини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан таъмирлаш;
- тест топшириқларини камида З маротаба алоҳида-алоҳида экспертизадан ўтказиш;
- тест материалларини тезкор ва сифатли чоп этиш қурилмалари хариди. *Бунда бир йилда чоп этиладиган тест топшириқлари китобларининг сони ҳаддан ташқари қўплиги боис, техника воситалари белгиланган муддатидан анча олдин ишдан чиқшии ҳисобга олинган;*
- тест материалларини белгиланган худудларга ўз вақтида етказиб бориш, қайта олиб келиш, сақлаш ва маҳфийлигини таъминлаш бўйича фельдъегерлик хизмати ва тегишли органлар харажатлари;
- тест синовида тўпланган баллар ҳақидаги маълумотларни синов ўтказилган куннинг эртасига эълон қилиш талаби қўйилган. Натижаларни бир кунда эълон қилиш учун жавоблар варақаларини тезкор ўқишига мўлжалланган етакчи чет эл компанияларидан энг тезкор қурилмаларни харид қилиш, қурилмаларни тақдим этган компанияларнинг мутахассислари ёрдамида эксплуатацияни йўлга қўйиш билан боғлиқ сарф-харажатлар (Эслатма: тест синови натижаси у ўтказилган кундан – Россияда **1 ҳафтадан** кейин, Жанубий Корреяда **1 ойдан** кейин, Японияда **15 кундан** кейин, Туркияда **15 кундан** кейин, Қозогистонда **1 ой** ва ундан кўп муддатдан кейин эълон қилинади);
- тест синовлари тўлиқ якунлангандан кейин бир ҳафта муддат ичida белгиланган устуворлик бўйича олий таълим муассасалари таълим йўналишларига танлов ўтказиш ва бошқалар.